СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 242. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 16-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 242. Jersey City, N. J., Friday, October 16, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ХВАЛИТЬСЯ ВРЯТУВАННЯМ БІЗНЕСУ

ШІКАҐО. — Рузвелт, демократичний номінат на уряд президента Злучених Держав, виголосив тут у „Шікаґо Стадіюм" промову, в котрій обороняв свою політику супроти бізнесу.

Промовляючи до 26,000 осіб, зібраних у стадіоні, та кількадесятьох тисяч, зібраних під салею, що прислухувалися промові з голосників, президент доказував, що він урятував своєю політикою бізнес від повного занепаду, в якім він застав його по перебранню уряду. У своїй бізнесовій політиці президент керувався засадою рятувати менших бізнесменів від влади великих бізнесменів та монопольних підприємств.

Він говорив, що по обнятті ним урядування всі бізнесмени, притиснені депресією, побігли до федерального уряду як до лікаря. Тепер за допомогою того лікаря стоять уже добре на ногах, а декотрі маються навіть так добре, що кидають милицею на лікаря.

Перед вічем президентові Рузвелтові влаштовано параду, в котрій узяли участь коло 400,000 осіб.

ЛАНДОН ЗАКИДУЄ РУЗВЕЛТОВІ ЗДЕРЖУВАННЯ БІЗНЕСОВОГО ОЖИВЛЕННЯ.

ҐРЕНД РЕПИДС (Мішіґен).—Републиканський номінат на уряд президента Злучених Держав обїздив стейт Мішіґен та говорив на кількох вічах, а саме в Флинті, Ленсинґу, Джексоні, Бетел Кріку, Каламазу й Ґренд Репидс. У кожній з тих місцевостей слухали його від 6,000 до 10,000 осіб.

У своїх промовах Ландон звертався проти теперішнього уряду за те, що, мовляв, він здержував нормальну відбудову економічного життя. На погляд Ландона, якби уряд не мішався був у бізнес, то економічна відбудова була би пішла нормальним способом багато скорше й була би зайшла далеко дальше, ніж це сталося тепер. Він доказував свої висновки, примірами на чужих краях. Він заявлявся за те, щоб уряд набудуче підчас кризи не мішався в бізнесове життя.

ЗАХОДИ КОЛО ЗАГЛАЄННЯ РОЗКОЛУ В ЮНІЯХ.

ВАШИНҐТОН. — Представники юнії робітників, занятих виробом капелюхів, шапок і білля, котра на своїй конвенції ухвалила була звести назад в одну організацію робітничі юнії, посварені за питання способу організації робітників, переговорювали з представниками „Комітету Промислової Організації", що представляє юнії, які стоять на засаді організації робітників за промислами.

В імені цього комітету Джан Луис, голова цього комітету, зажадав, щоб виконний уряд Американської Федерації Праці сказав наперед, що він думає в справі пропозиції юнії шапкарів, щоб на конвенцію Федерації в Тампі допустити вже представників юній, що належать до „Комітету Промислової Організації".

ПОВІТРЯНІ КАТАСТРОФИ.

ГИЛІЯРД (Флорида). — Приватний літак трьох бізнесменів з Дейтон Біч згубив підчас лету одно крило й упав на землю. Згинули всі три летуни.

АДРІЯН (Мішіґен). — Тут розбився приватний літак, котрий керував погонею поліції за двома молодими людьми, що вкрали авто. Літак упав на землю. Власник, пільот і пасажир згинули на місці.

АВТОМОБІЛЬНИЙ КОРОЛЬ ЗА ЛАНДОНА.

ДІТРОЙТ. — Генрі Форд виступив з публічною заявою, що він попирає вибір президентом републиканського номіната, Алфреда Ландона.

Форд каже, що він був усе проти „нового розділу".

ВИХОВНИКИ ЗА РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Група визначних жінок-виховниць видала публічну заяву за вибір президентом Рузвелта. Між ними є президентки визначних жіночих колеґій краю.

Тимчасом пробні голосування серед студентів наймодерніших університетів показують більшість за Ландона.

ПОЛІТИЧНІ ПИСЬМЕННИКИ ПРОБУЮТЬ УГАДАТИ ВИСЛІД ВИБОРІВ.

ВАШИНҐТОН.—Газета „Нюз Вік" попросила 20 найвизначніших американських політичних письменників заявити, хто буде вибраний новим президентом Злучених Держав. Між ними 19 заявили, що президентом буде вибраний Рузвелт, а тільки 1 заявив, що переможцем буде Ландон.

Ті, що заявили, що переможцем буде Рузвелт, заповідали пересічно, що Рузвелт буде мати більшість 3,625,000 голосів.

ЗУДАРЕННЯ ПОРОМУ З ПРИЧАЛОМ.

Коло 7-мої години в вівторок рано ударив пором „Бавнд Брук", що належить до „Центральної Залізниці Ню Джерзі", до причалу в Джерзі Сіті з такою силою, що всі пасажири стратили рівновагу. 12 з них були ранені. Кілька мали поломані ребра й побиті груди. Один має зломану ногу й спину. Причиною випадку було якесь непорозуміння з сиґналами між пором і стацією.

ПРИМІНЮЮТЬ ФІЛЬМИ ДО НАВЧАННЯ.

На конференції інжинірів у Рочестер, Н. Й., прочитав один делеґат відчит про вживання колірових фільм з лікарської операції для навчання студентів медицини.

БРАЗИЛІЯ МАЄ СВОЮ НАФТУ.

Від якогось часу перебуває в північному штаті Аляґоас комісія німецьких інжинірів, яка веде геофізичні досліди над рікою Досе. Недавно закінчила вона свої праці й предложила штатному урядові в Аляґоас звіт, з якого виходить, що околиця ріки Досе належить до найбагатших світових нафтових теренів.

Німецькі інжиніри поставили тим бразилійських знавців у досить неприємне положення. Адже відомо, що вони їздили минулого року до Аляґоас, але про нафтовий басейн над рікою Досе мало що згадували. Отже на думку німецьких інжинірів Бразилія таки має нафту.

ПОПАВСЯ ЗЛОДЮГА!

У Варшаві до мешкання одного льокатора закрався злодій. Підозрілі шелести почула сусідка, вчинила крик, а дозорець замкнув браму. Злодій не мав куди втекти. Надбігли льокатори з палицями, тріпачками, мітлами й товканами та стали бити злодія. Аж мусіло рятункове поготівля інтервеніювати. Опісля забрали його на поліцію. Виявилося, що це 21-літній Мечислав Січек. Тепер ще будуть карати цього Січека судово.

СТРАШНА ТРАГЕДІЯ РОДИНИ.

На фазенді (фармі) Ґрама, муніціпіо Іту' в Сан Павльо (Бразилія) мешкала родина кольоністів з трьома дітьми. Одного дня пішов кольоніст, як звичайно, до праці. Жінка, не прочуваючи нічого злого, пішла будити одну з доньок, що спала в другій кімнаті та замісць сплячої дитини знайшла в ліжку зимного трупа. Дівчина померла від укушення гадюки.

Перенята болем жінка післала старшу доньку до лісу по мужа. Ледви розплакана дитина розповіла батькові про нещастя, як несподівано паде на неї надрубане дерево й убиває її на місці. Вхопив нещасний батько другу з черги мертву дитину й біжить мерщій додому. Але тут знов нещастя: вмирає наймолодша й остання донечка, покусана розлюченим кабаном. Не видержало батьківське серце страшного удару долі; не міг батько погодитися з утратою дітей і скінчив самогубством. А мати? Збожеволіла з болю.

ВІДНОСНО НАЙБІЛЬШЕ КНИЖОК ВИХОДИТЬ У ДАНІЇ.

На основі статистик, що тепер появилися в міжнародніх статистичних видавництвах, можна ствердити, що в відношенню до скількости населення найбільше книжок видає Данія. На 10,000 мешканців припадає в Данії 8.7 нових друків. По Данії ідуть Латвія й Голяндія, а щойно опісля Німеччина, Анґлія й Франція. Польща стоїть на 13-му місці з 3.4 друків на 10,000 мешканців.

ЗАМІСЦЬ НА ЦУКРОВИЦЮ, ЛІКУВАЛИ ПАЦІЄНТА НА ШКІРНУ НЕДУГУ.

В 1934-му році зголосився до Обезпечальні у Львові 49-літній прив. урядник Мандель по пораду в шкірній недузі. Спеціяліст Обезпечальні дерматольоґ приписав пацієнтові курацію. За якийсь час виявилися лихі наслідки такого лікування. Мандель засягнув поради іншого лікаря-спеціяліста, який ствердив у нього цукровицю й звернув до лічниці. Два тижні пізніше по операції Мадель помер. Тепер син померлого виступив на судову дорогу проти Обезпечальні й проти лікаря шкірних недуг. Він вимагає відшкодування за спричинення смерти батька.

ПОХІД ПОЛЬЩИНИ НА ПОЛІССЯ.

Минулого шкільного року вела „Польська Мацєж Школьна" в поліському воєвідстві 66 вселюдних шкіл, крім гімназій, професійних шкіл і т. п. Варшавське міністерство освіти рішило цього шкільного року удержувати 19 польських шкіл „Мацєжи". Тепер має намір, як звідомляє польська преса, ця польська організація оснувати на Поліссю 41 нових шкіл!

ПАРАЛЕВИЧЕВІЙ ҐРОЗИТЬ КАРА ДО 10 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

Слідчі власті означили проступства, що під їх замітом стане перед судом героїка хабарницької афери. В. Паралевичева, жінка бувшого президента краківської апеляції, з уст. 134, 135, 262, 264 і 293 к. к. Ці уступи карного кодексу відносяться до проступтв за жертвування грошевих користей державним урядникам, за обман і присвоєння, за що грозить кара до 10 літ вязниці.

ОСИ ПРОТИ ГУСІЛЬНИЦЬ.

Член британського музею в Лондоні, д-р Кенет Моріс повернув цими днями Будапешт, забираючи з собою незвичайний пакунок, бо коло 21 мілінів ос, зібраних за кілька тижнів при помочі 400 робітників у березових гаях східньої Мадярщини. Ця мала оса має наукову назву „льофірус руфус" і є смертельним ворогом гусільниці, що нищать соснові ліси. А що язва цих гусільниць впала на соснові пущі Канади, канадійський виділ лісництва рішив спровадити з Мадярщини цілу армію ос „льофірус руфус" і звести при їхній помочі боротьбу з гусільницями. Д-р Моріс має намір вернутися на другий рік до Мадярщини, щоб набрати армію ос для Канади, якщо, розуміється, ще їх не забракне.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД УРЯДУ ЗЛОМАННЯ „РЕКЕТІРСТВА".

Делеґація з 400 жінок предложила ґубернаторові стейту Вашинґтон петицію, в котрій домагається зломання рекетірства в торговлі рільними продуктами. Петиція каже, що „рекетіри" задержують вози з яриною та домагаються оплати за право везти ярину до міста.

50 ГРОШІВ ЗА 15 ГОДИН ПРАЦІ.

В Чехах, повіт Броди, на фільварку Квятковского працювали рільні робітники; діставали по 50 гр. за 15 годин праці. В червні ц. р. робітники застрайкували, бо домагалися підвишки. Але частина робітників не приступила до страйку. Страйкарі хотіли перешкодити в праці страйколомам. Вкінці арештували 6 страйкарів і поставили перед суд за публичне насилля („ґвалт публічни"). Процес ще не покінчився.

КРАВ КВІТИ В МІСЬКОМУ ГОРОДІ.

В культурних державах люди пильнують громадянського добра. По городах міст цвитуть гарні квіти і ніхто їх не зважується зривати. Та всетаки буває, що знайдеться одиниця, яка виломлюється зпід загального права. Таке трапилося недавно в Ґдині. Карноадміністраційний виділ комісаріяту уряду покарав там д-ра Януша Равха на кару гривни 5 зл. і 18 зл. відшкодування для міських городів у Ґдині за крадіж квітів з міських плянтацій при майдані Пілсудского. Д-р Равх це директор польсько - мадярської торговельної палати.

СЕЛЯНИН УПАВ ЖЕРТВОЮ ОБМАНУ.

До Львова привіз селянин Степан Хамуляк з Горожанки Вел., повіт Рудки, фіру картопель. На Городецькій вул. підступив до нього якийсь чоловік і заявив, що купить цілу фіру картопель, тільки що Хамуляк мусить їх порозвозити разом з ним по склепах. Хамуляк згодився й на ціну й на розвожування. Від підїздив під склепи і носив до них мішки з картоплями. Гроші за ці картоплі брав згаданий чоловік. А продавав він картоплі по дуже низькій ціні, так, що навіть Хамуляк зачав дивуватися. Вкінці на вул. Різницькій Хамуляк відніс один останній мішок з картоплями, вийшов на вулицю до фіри і зачав чекати на гроші. Та — як виявилося — обманець з грішми вже давно втік. Хамуляк лишився без картопель і без грошей!

БУВАЮТЬ ЖЕБРАКИ, ЯКИМ ДОБРЕ ЖИВЕТЬСЯ.

У Трускавці підчас теперішнього сезону один добродій зі Сбрудборова й з Отвоцка пізнав між елєґантно вбраними лікуванцями одного з найбільше настирливих жебраків, що цілий рік крутяться по згаданих місцевостях. Жебрак не хотів вперед признатися, що пригадує собі згаданого добродія, який нераз давав йому датки; вкінці таки признався, що це він, і просив, щоб про нього й про цілу справу нічого не говорити.

НЕРВОВІСТЬ СОВЄТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

ЛОНДОН. — Совєтський представник у Лондоні зажадав в імені свого уряду, щоб скликати надзвичайну сесію „комітету невтручування в еспанські справи". На руки голови цього комітету, графа Плимута, він зложив меморандум, у якому твердить, що тому, що через Портуґалію плине для еспанських повстанців багато зброї й амуніції, він домагається, щоб до Портуґалії приноровити бльокаду. Портуґальських портів, як піддає цей совєтський дипльомат, мала би стерегти анґлійська, або французька (евентуально одна і друга) фльота. Граф Плимут відповів, що надзвичайної сесії комітету не скличе, бо совєтський представник фактично не піддержав своїх закидів новими доказами.

ПОВСТАНЦІ ЗАКРІПЛЯЮТЬ ПОЗИЦІЇ.

ЕНДАЄ (Франція). — Еспанські повстанці, які підсунулися під саму столицю Мадрид, хвилево стримали свій дальший наступ, щоб закріпити заняті позиції. Крім того біля міста Овієдо урядові війська повели проти них наступ та окружили місто. Треба було частину військ відтягнути від Мадриду та перекинути їх на інший фронт. Біля місточка Сан Мартен де Вальдеґлесіас повстанці розбили цілковито більший відділ урядових військ.

БЕЛЬҐІЯ ВИПОВІДАЄ МІЛІТАРНІ СОЮЗИ.

БРІСЕЛЬ. — На спеціяльним засіданню кабінету міністрів бельґійський король Леопольд урядово заявив, що Бельґія виповіла всім союзникам мілітарні союзи. Причиною цього виповідження є це, що існуюче напруження в Европі між великими державами може потягнути за собою війну. А Бельґія не хоче бути втягнена у війну за такі справи, що не відносяться до неї безпосередно. У Франції виповіду цього велике збентеження, бо це виповідження в першій мірі звернене проти Франції. В політичних колах додумуються, що дійсною причиною виповідження є французько-совєтський мілітарний союз. В останніх часах в Бельґії зросталь протисовєтські настрої. Своїм рішенням Бельґія підкреслила, що на випадок німецько-совєтської війни вона не піде на оборону Совєтів.

ПОКАЗНИК ЕВРОПЕЙСЬКОГО НАПРУЖЕННЯ.

ЛОНДОН. — Найбільша асекураційна компанія в Анґлії, а правдоподібно в цілім світі, Ллойд, заявила, що не буде більше давати асекурації на посілости проти можливих воєнних шкід. В останніх місяцях почали напливати подання про такі асекурації у великому числі. Тепер заряд Ллойда рішився їх більше не приймати.

РОЗВІД ПРИЯТЕЛЬКИ КОРОЛЯ.

ЛОНДОН. — Пані Ернест Сімпсон, яку в останніх місяцях можна було бачити часто в товаристві анґлійського короля Едварда, внесла до суду подання про розвід із своїм чоловіком, співвласником одної нюйорської торговельної фірми. Приятелі пані Сімпсон говорять, що цей розвід буде зовсім тихий і чоловік не буде обороняти своїх прав, а навіть не буде заступлений на розводовій розправі.

НЕВІДОМИЙ ОБРАЗ ШЕВЧЕНКА.

КИЇВ. — У Києві, в музею російського мистецтва, знайдено досі невідомий образ Тараса Шевченка. Образ був доволі ушкоджений. На образі змальовано куток пасіки, де селянин виготовляє вулик і якраз діти приносять йому обід.

КОМУНАРСЬКА РОБОТА В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — Комунарі збезчестили церкву в Руді Сілецькій. В Камінці Струмиловій на Забужу комунарі знищили при дорозі камяну фіґуру. В селі Трійці, пов. Коломия, о. Пилипець викинув із церковного подвіря одного комунаря за те, що він курив під церквою. За кілька днів, як ствердило слідство, цей комунар стріляв до мешкання священика. Столярська секція Польської Соціялістичної Партії в Стрию, що фактично є в руках жидів-комуністів, зажадала від власників підприємств звільнення українців столярів націоналістів; вразі відмови загрозили страйком.

„ЧЕРВОНІ СТРІЛЬЦІ".

ЛЬВІВ.—Новий львівський часопис „Фронтом" подає, що комуністична партія доручила своїм ячейкам у Галичині творити тайну організацію „Червоних Стрільців" в такий спосіб: у селі, де є три комуністи, що були при війську та знають обходитися зо зброєю, вони мають утворити ядро. Далі кожний з них має знайти собі по двох помічників та вишколити їх володіти зброєю. Боївка має складатися з 9 людей, а всі її члени мають постаратися здобувати зброю якогонебудь роду, хочби й стару. Комуністична партія доручила також тим ячейкам уживати в потребі терору.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБ ДОБРО БУЛО

Надходять місяці, в яких наше громадянство в Америці виявляє звичайно найбільшу активність у громадській роботі. І найбільшу жертвенність. Наближаються дні, в яких оживає перед нами наша державність, коли стають перед нашими очима геройські змагання нашого народу до волі. І тому це природнє явище, що в такім часі ми більше жертвуємо на народні потреби в краю і на іміґрації, виявляючи тими жертвами своє почування до старого краю і до своєї ідеї.

Вже давно, дуже давно писали ми на тім місці про потребу піддержувати духа постійної жертвенности нашої іміґрації. А не писали тому, що нам здавалося, що свідома частина нашої іміґрації незле вивязується з цього завдання, що, не зважаючи на тяжкі часи, жертвує по своїй спромозі. Нам здавалося, а то й здається, що ми, українці, хоч на гріш тяжко працюємо й маєтків не маємо, жертвуємо раз-у-раз тому, що розуміємо й відчуваємо пропамятні слова св. Августина, що коли в серці є почуття потреби жертвувати, то завжди знайдеться щось, що можна пожертвувати. Бож жертвенність не виходить з калитки, але — з серця.

Тому ми обмежимося тільки до цього, що пригадаємо, що в старім краю далі йде завзята боротьба з наступаючими на нас ворогами. І далі мусить наш нарід на всіх фронтах боронитись. А крім цього готовитись до будучого головного наступу. Отсей відпір ворога в теперішній хвилі й ця підготова до розправи з ворогом у будуччині коштує націю багато витрат в енерґії, в людях і в грошах. Без тих витрат не можнаб навіть думати про те, щоб могла поліпшитись доля українського народу, щоб можна було добитися йому волі.

Думаємо, що отся пригадка повинна бути вистарчальною, щоб усі ми памятали на те, що отсе зближається час, у якім українська іміґрація в Америці звикла виявляти найбільшу жертвенність. Коли край наш у ярмі, ми не маємо права забути за нього й за своїх рідних ні на хвилину, а особливо не можемо за це забути в такім часі, коли самі великі події, про які згадуємо і яких память святкуємо, пригадують нам отсей наш обовязок.

Не можна про визвольну боротьбу говорити і заразом їй не пособляти. Не можна згадувати героїв і їхні подвиги, а не помогти хоч доляром, щоб здійснилося те, за що ті герої наложили життям. Тому жертвуймо й цього року радо й щедро, щоб добро було, добром цвило й добро родило.

ПІДГОТОВА ДО ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В НЮ ЙОРКУ

Вже кілька разів на сторінках нашої ґазети споминали ми про надходячу всесвітню виставу, до якої підготовляється місто Ню Йорк. Вона буде офіційно відкрита 30. квітня 1939 року, в 150-літню річницю інавґурації Джорджа Вашинґтона на першого президента Злучених Держав Америки, що відбулася в Ню Йорку.

Ця вистава має бути найкращою і найцікавішою, яку дотепер світ знав. А ціллю її, як говорять аранжери, має бути те, щоб представити перегляд того, що було зроблене за 150 літ у мистецькій, науковій, технічній, економічній та щоденній ділянці нашого життя, а також щоб на основі поданого, виробити в глядачів погляд на те, як буде, чи повинен виглядати світ у будучности. Гаслом цеї вистави є: „Будова завтрішнього світу".

Вистава ця коштуватиме $125,000,000 і покриватиме 1,216 акрів поверхні у Флошінґ Бей, Квінс. Сподіваються, що впродовж року, в якому вона буде відкрита, відвідає її 50,000,000 людей. Пересічно відвідуватимуть її кожного дня 250,000 осіб.

Вистава складатиметься з десятьох так званих „зон", себто відділів, які будуть концентруватися біля вежі, званої „вежею тем". Кожна зона (смуга) зокрема матиме свою власну тему, своє власне завдання, щоб щось образово представити. Будуть напр. теми одежі, харчів, мешкання, суспільного виховання, проблем правління, штуки, промислу, здоровля, розривки, суспільної служби. Одначе всі ці теми будуть вияснені експонатами та діяґрамами від початку до кінця, задоволяючи в той спосіб уцілості пересічного глядача, що мало визнається у справі, як теж фахівця, включаючи людину науки, що до дотичних справ захоче підійти з суто наукового боку.

Крім цих зон будуть обози пластунів, ріжних відтінків армії та фльоти, спортові грища, стадіони для спорту, драми і штуки, купелеві басейни для водних спортів, городи для відпочинку, городці для дітей, як теж заїзні площі для 30,000 автомобілів.

Передбачають, що у цій виставі візьмуть участь усі народи світу. Виставовий комітет, якого головою є Ґровер Гвейлен, колишній комісар поліції міста Ню Йорку, видав запрошення до всіх народів, щоб голосилися до участи в цій виставі. В цім формальнім запрошенню, що його опублікували пару днів тому американські часописи, говориться, що ця вистава має на цілі вказати шлях до **„створення кращого й обильнішого життя, до поступу людства в напрямі кращої будучности"**. На цій виставі глядачі побачать, скільки ще на світі є гарних річей, за які варто напружувати свої умові і фізичні сили, щоб їх дістати. Побачивши їх, глядачі наберуть іншого погляду на світ і зачнуть повертати свою духову й фізичну енерґію в напрямі здобуття цих річей, у напрямі конструктивних цілей.

В цьому офіційному комунікаті також говориться: „Ми будуємо виставу, яка представить радість, веселість, новість, красу, драму, вигоду та захоплення для тих міліонів глядачів, що прийдуть її оглядати. Одначе головним нашим завданням всетаки є поліпшення людського роду. Завданням вистави буде представити **„завтрішній світ"**. Дивлячися назад, на довгий та твердий шлях, яким ступав чоловік, відмічуючи дороговкази, що значили його поступ, переглядаючи його блискучі осяги в мистецтві, науці і промислі, ми будемо собі тільки завдавати питання: а що далі? Дивлячись на минувшину, чи будемо пробувати відповісти собі на таке питання: який світ ми збудували, який світ ми тепер будуємо й який світ ми повинні будувати. А далі:

„Ми хочемо представити ці сіти, в які повязані ділання поодиноких осіб та народів. Ми хочемо показати людям ті річи і сили, ті матеріяльні і духові чинники, що впливають на їх життя, на їх добробут. Показати їм, як тісно сплетені є одні кляси з одними, одні народи з одними, або одні держави з іншими державами".

Роботи на виставовій площі вже розпочалися та йдуть повним темпом. Горби вже зрівнано, як теж засипано рови і багнища. Розбудована вже дорогова сітка. Небавом зачнуть затягати свої залізничі підземні продовження компанії „Ай Ар Ті" і „Бі Ем Ті". Введена буде теж автобусова служба. Площа і будинки будуть готові з кінцем 1938 року, даючи тим чотири місяці часу для внутрішньої декорації будинків та для уставлення експонатів.

НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

На цю тему появилася в старокраєвому часописі „Наш Прапор" стаття, з якої передаємо деякі винятки, а з них побачимо, як розвязують на рідній землі під польською окупацією важну проблему навчання і виховання. В статті є і деякі такі думки, що дадуться пристосувати й до наших обставин в Америці. І на них треба звернути особливу увагу. А тепер про саму річ:

Великий німецький фільософ Освальд Шпенґлер сказав: „Справжнє воскресіння нації не поза нею, але в ній самій, цебто в її поколіннях". Мабуть зайвим булоб доводити правдивість цього твердження. Бож відомо, що на осягнення остаточної мети нації складається не тільки праця живучого покоління, але теж тих, що жили, й тих, що житимуть. Це прекрасно зясував Шевченко, пишучи своє посланіє „до мертвих, живих і ненароджених земляків".

Річ отже в цьому, щоб ці покоління, що живуть і житимуть, не змарнували дорібку й надбань своїх попередників. Це значить, щоб ці наступні покоління стали гідними переємниками тих ідей, що мостили шлях їхнім попередникам до наміченої цілі нації. То теж важливу ролю в отому продовженні змагань цілих поколінь нації сповняє школа. Питання тільки, яка саме школа. Бо від характеру школи залежить і навчання й виховання молоді. А без виховання само тільки навчання останеться чимось сухим, бездушним, невартісним, чи маловартісним.

Мусимо спершу відмітити одно, на нашу думку велике непорозуміння, мовляв: „Нащо нам учитись? Адже й так із цього нічого не буде, школа. От Мусоліні, Гітлер, чи інші великі державні мужі не мають дипльомів. Зрештою й так маємо надмір інтеліґенції. Краще посилаймо вже малих дітей до ремесла і т. п. Отож перш усього таке розумування з ґрунту фальшиве. Нам потрібно гризти науку з жаждою національного її використання. Бож сама воля, хочаб і яка пристрасна, сильна, повна творчих можливостей, без розуму не варт нічого. Розум є отим віконцем, крізь яке глядить на шлях прямовань ота воля людини. І не будь отого віконця, то панувалаб перед волею людини темінь. Очевидно, що панівне місце займає тут таки воля. Протеж нехтувати розумом, отже навчанням, невмісне й недоцільне.

Часто чути голоси, що, мовляв, не варто вчитися, не варто посилати дітей до школи. Ні! Тут обовязково треба холодної застанови, щоб глядіти не на сьогоднішній день, але в далеку майбутність нації. І не сміємо спрямовувати всю молодь до ремесла, тому, що це ще найбільше поплачується. Це наскрізь травоїдне розуміння призначення молоді й нації. Бож молоде покоління у тяжких умовинах буття нації якнайчуткіша сила нації, як посилююча енерґія, не сміє сплощуватися духово тільки до певних фахів. Це булоб загрозливе для цілої нації.

Маючи на увазі те недомагання, що сучасна школа є тільки кузнею знання для нашої молоді, а не перетопить її характеру, треба дати тійже молоді силу лету хоча й через перепони. Керму виховну мусить узяти в свої руки само наше громадянство, покликані до цього орґанізації та установи. Всежтаки треба посилати молодь до таких шкіл, де вона має уподобання, яке дасть їй перетривати найгірші трудноші. А щойно в змаганні на всіх позиціях молодь доповнить свої світовідчування.

Батьки, нація мусить розуміти школу як таку, що входить у цілість національноо життя. Науку в школі мусимо перетопити в нашому національному дусі відповідно до внутрішніх потреб нації, бо щойно тоді навчання стане вихованням. Школа ріжного типу враз із доповненим позашкільним вихованням дасть молоді глибоке й широке зріння на світ, проникнення середовища людей; щойно так доповнена наука навчить молодь цінити авторитети, плекати характери, та дасть вміння надавати відповідну форму нації, цебто культурну й політичну. Тоді теж навчання стане необхідним середником боротьби нації за її повноту вимог і прав у колі народів. Нація, зокрема бездержавна не може й не сміє творити лише касарні однакових фахів.

Очевидно, що цяж молодь мусить творити варстати праці, але ніяк і ніколи з пляном особистого задоволення. Це булоб вияловіння великих завдань нації. Річ у цьому, щоб людина, покінчивши будьяку школу, чи ремесло, не робилася сліпим рабом своєї професії — фаху, але щоб на всі ділянки життя нації вносила новий почин змагу за суспільні позиції нації. А це вже завдання оцеї доповнюючої сторінки навчання — школи, цебто виховання. Але слід усім зрозуміти, що світогляду молодь не добуде в сухому навчанні, на добавок не з рідного духом і формою підручника — ні! Добувається світогляд такий, що не тріснув би під впливом удару перших супротивних сил у важкому змаганні за нові позиції нації. Його добувається у боротьбі, вкладаючи в неї найкращу енерґію юних сил, найшляхотніші пориви духа, чином і геройством. Світогляд — це продовження змагань попередників на всіх позиціях нації, це видержання людини на раз наміченій і вибраній позиції, а не перебіжництво.

Сьогоднішній момент в історії українства є справді важливий, історичний. Тож мусимо подбати за те, щоб молодь навчилася добувати життя й порядкувати його, як цього вимагає цілостевість потреб нації. Мусимо дати молоді поруч сухого навчання ще й **національне виховання**. Бо щойно тоді така гармонія навчання і виховання дасть молоді вдоволення з життя й боротьби. Щойно така сполука школи з вихованням дасть молодому поколінню змогу високого злету, жити, розвиватися, відчувати всі вибагливі й пекучі потреби нації та змагатися в орґанізації, що їй на імя нація. Тоді теж воскресіння буде не поза нацією, але в нації; не поза нами, але в нас.

В. К.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(31)

Ворог і хоче, щоб ми всі втекли звідсіль, бо тоді прийдуть його люди і засядуть на сідалах наших батьків. Знайте, що без опору, без волі нашої, без нашого твердого слова спротиву, нічого не буде... Все зникне! Нас випхнуть на шлях і, мов ту черву, затопчуть у багно... Вижгляньте! Верніться! Прошу вас! Худобу хай женуть, а ви верніться! Завтра... Чуєте? Вже завтра хай поїдемо!

Сам Матвій здивувався, де взялися в нього ця впертість і ці слова. Це не розум, не розвага. Це його Бог, що з його істоти в час Страшного Суду говорив словами правди і мудрости. Він випростався і очі його засвітилися, ніби в людини, що випила чогось пянючого...

Під гарматні рокоти люди почали від нього, ніби ватага якого, вимагати: — Їдемо! У нас діти!... Не кажіть так, дядьку Матвію!... — Він зірвався з місця і, опираючись нт ціпильно, широкими кроками вийшов на дорогу.

Там валка возів з будами. Коло них діти, худоба. З заходу насуває якась ні то хмара, ні то дим. Бє гармата. Вітер рвучко стриже по лицях. патрає кінські гриви.

Це впливає на Матвія, як трунок. Він тратить зовсім розум. На його голові нема ніякого покриття і вітер свобідно перебирає і шарпає рідкі довгі пасьмичка сивавого волосся.

На нього найшла якась певність пророка і вояка разом. Впасти, але непереможеним і незломленим. А поки в грудях беться серце і в жилах тече кров — свята боротьба, мов вічний вогонь життя, ніколи не сміє згаснути... Жити — значить боронитися. А вмерти — значить не бути більше. Мертві не мають сорому!

Матвій знав це усім: розумом, нервами, цілою істотою і тим усім, що гнало його через великі життеві, перешкоди.

Стоючи перед валкою возів, обернений грізним, з блискучими очима, обличчям до суворого заходу, він нагадував втілення сили і мужньої краси. Він, здавалось, виступив проти самої цариці життя і смерти — війни.

І в той саме мент іззa башковецького лісу виринає велитенська хмара. Краї її ґорять, озарені якимсь вогнем.

— Дим, дим! — крикнув хтось — Башківці горять! Дядьку Матвію! Їдемо! Хочте їдьте, хочте не їдьте! Ми їдемо!...

Матвій розіпяв руки. — То хмара! — крикнув він. — Сонце її освітило! Не їдьте! Люди, не їдьте! Верніться! Ніч, дощ!... Куди?

Серед валки втікачів заколот. Одні похапцем сідають на вози, вйокають, цьвйогають по конях батогом. Інші стоять у непевності. Один чи два дядьки вертаються назад і ріжуть колесами мягкий ґрунт поля, заточуючи велике коло.

Надїхав обоз. Це гарматні парки, запряжені по шестеро тяжкокопитних бендюжників. Грубечі посторонки пружньо натягнуті. Високі, дзвінкі колеса поволі обертаються, крають ще глибше дорогу.

— Він „сумашедший"... Дивіться! Він з ума зійшов... Дивіться на нього!... — гуторили баби. Але їхати — не їхали. Хто знає, яка сила з того „сумашедшого" промовляє.

Гарматний парк поволі тягнувся і це перешкодило селянам рушати.

— Куда, дуракі, едете? — вирвалося в якогось гарматчика, що сидів на коні з коротким кривим тесаком при боці. — Вот снарядов подвезьом і засиплем немца!...

Це для Матвія підсилення. — Так! — крикнув він. — Дурні будемо, як рушимо. Вертайтеся всі!!

Люди завагалися. — Хм... Якщо він не їде... Хто його знає... Може воно й того... Як його... Чи не вернутися й направду нам? Воно то „дієтвітельно" краще вже дома переночувати. До ночі, хто знає, чи й доплужимося до Шумська. Хай вже завтра.

І люди дійсно почали вертатись. Оте „засиплем немца" видно, було найбільш переконливим словом. А худобу таки треба вже вперед післати...

Боротьба Матвія з селянами та своїми хуторянами скінчилась його перемогою. Поважно вдоволений, він, ніби якийсь великий промовець, сходить із трибуни, витирає пітнє, широке чоло.

Катерина з Володьком виганяють з хліва корови. Рогата, Ряба, Сивенька, двоє озимків.

Матвій навіть не хоче дивитися. Пішов швидко до хати і виніс сіру „кридитку" — трохрублівку.

— На! — сказав твердо, подаючи Катерині гроші. Катерина взяла. Настя втиснула Володькові вузличок печеної поросятини. Хліба не варто таку путь дричити. У Шумську купиться...

Почекали з худобою, поки зігнали всі хуторяни. Сільських пристало до дерманців тільки двоє чи троє людей. Гнали телята і навіть свині.

Дивно, що Володько тільки назверх має вигляд, що йому сумно кидати дім. У душі (не хотів чи соромився призпризнатись) навіть радіє тією його особистою й особливою радістю, коли йому вдавалося щось нове бачити чи пережити. До того був заклопотаний. Відходячи, ні разу не обернувся, ні разу не кинув погляду на те місце, де он зібралася купа будівель, обтиканих навколо малими деревцями.

З заходу досить швидко насувають лапаті хмари. Володько навіть теплішої одежини при собі не має. У ватованому куцому курташку, чоботи звязав і несе на палиці через плече. Це і все. Катерина має ще велику теплу хустку.

Женуть худобу самі дівчата. Тарасова Уляна, Кузьмова Христя, Титьова Харитина і ще кілька. Володько, як виявилось, був одиноким представником славного мужеського роду в цьому жіночому товаристві. Це його аж надто мало тішить, хоча решта є цілком вдоволена, що мають бодай такого чоловічого пасинка.

Дорогою дівки реготуться, жартують, продають москалям зуби і терпкі відповіді за не менш терпкі запити та побажання. Їм, видно, зовсім байдуже, що лишили, може й назавжди, дім та рідню. Володькож цілу дорогу має поважний і заклопотаний вигляд. Спостерігає, прислухається нутром свого єства до настрою оточення. З острахом позирає на насуваючі хмари, які на щастя, дійшовши до жолобецького лісу, поволі розправлялися, тихшали і майже зникали. Схід навіть усміхався блакитною плямою, і, здавалося, там лежить та щаслива країна, яка пригорне всіх, хто жахається і тікає від шорсткого обличчя війни.

Трохи змінився настрій дівок, коли над вечір досягли містечка. Вже в Рохманові, що відділяється від містечка ставом, було величезне стовковисько військових та втікацьких підвід. Шлях обернувся в суцільне багно, в якому колеса возів грузнуть по самі маточини. Деякі підводи позастрягали і не могли рушитись далі. З інших возів відпрягали коней, спрягались по четверо і так рятувалися.

Військові двохколки, тачанки, парки, запряжені четверма сильними кіньми, ріжуть багно, чіпляються за селянські вози, відривають їм люшні. Баби репетують, лаються. Діти верещать, вояки матюкають.

Все це не могло гарно вплинути на дівчат. Поки перебралися через греблю, почало сутеніти. До того загубили двоє свиней і тягаровий самохід роздушив теля. Перелякалося і вперлось просто під колеса.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. Просимо всіх членів платити свої вкладки що місяця, бо в братській касі нема грошей. Котрий член не заплатить до 28-го цього місяця, то буде суспендований, і щоб опісля не нарікав на урядників, що його суспендовано. Просимо тих членів, що не мають ще своїх дітей у Союзі, щоб їх вписали цього місяця. — Микола Піціль, пр.; Михайло Волощук, кас.; Григорій Мрикало, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 20. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в гали парохіяльній. Всі члени мають бути приявні на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб прийшли і вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. На цих зборах будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союзу без вступного, тому використайте цю нагоду. Не приявний на зборах член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Мих. Бінашевськой, предс.; А. Іванів, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО Є НАЙГІРШИЙ ГРІХ?

Такий запит поставив на свій конкурс духовник Л. К. Крави з Личфілда, Ілінойс. У відповідь на цей конкурс дістав він понад 300 розвідок від мешканців просто цілого краю, а крім цього ще 500 телеграм і листів.

Вичисляли між найгіршими гріхами: невдячність, обмову, викрадення особи, пиятику, організування кольонії нудистів, комунізм, лицемірство й брехню. Що відповілиб ми, якби нас хтось за це спитав?

ЗРАДА ПРИВІЛЕЇВ.

Крави признав першу нагороду одній жінці, котра на цей запит відповіла, що найгіршим гріхом є надуживання привілеїв.

У своїй проповіді про цей конкурс духовник пояснив довго провідну думку нагородженої відповіди. Вона виходить з заложення, що впливові люди, без огляду на те, на що спираються їх вплив, мають певні привілеї, яких вони повинні вживати на користь цих людей, на котрих вони мають вплив. Хто цього впливу вживає на користь цих людей, цей виконує якслід свої привілеї. Хто вживає їх тільки для себе, той привілеї зраджує.

У своїй проповіди духовник критикував людей з маєтком і політичною владою за зраду своїх привілеїв.

ЧИМ МІРИТИ ПРОПОВІДНИКА?

Щось подібне мав на думці католицький монсіньор Райен, коли виступив на радіо проти о. Коклина, широко звісного католицького радіового проповідника, а спеціяльно проти закидування президентові Рузвелтові комуністичних симпатій.

Говорив монсіньор Райен, що роблення президентові Рузвелтові таких закидів противиться восьмій заповіді божій, що каже: „Не свідчи ложно проти ближнього свого".

ЧИ ЦЬОГО МИ ЖДАЛИ?

Кілька днів після цього о. Коклин був у Бостоні. Там один газетяр своїми допитами сильно о. Коклина поіритував.

В своїй іритації о. Коклин кричав: „Дайте мені його в руки! Я його роздеру на куски!"

Чи не можнаб супроти цього, йдучи слідами монсіньора Райена, спитатись о. Коклина: чи не чував він про те, що справжній християнин робить, як його вдарити в лице?

ЩО ВАРТ ЦЕЙ ЗАКИД?

У своїй промові на радіо на стації „Доблю-Джей-Зі" Вірджінія Гилдерслів, деканка колегії Барнарда, одної з найповажніших шкіл для дівчат в Америці, виступила спеціяльно проти закиду Рузвелтові за комуністичні ухили.

Вона назвала цей закид найочевиднішим нісенітницею і дурницею.

О. Коклин, підносячи проти Рузвелта, такий доказ, думав, що він говорить щось розумне, і думав, що він людям слушність цього закиду доказав. Та думаюча людина не може признати, щоб о. Коклин своїм визнанням Рузвелта комуністичним симпатиком ці симпатії Рузвелтові доказав. Всетаки щось він доказав: наприклад, що о. Коклин не любить Рузвелта. Або що о. Коклин не любить комуністів.

Та чи з того, що о. Коклин не любить Рузвелта і не любить комуністів, виходить, що Рузвелт комуніст?

КОМУНІСТ І КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Збираючи закид комунізму проти Рузвелта, о. Райен підчеркнув факт, що президент Рузвелт дістав був колись почесний титул доктора прав від Католицького Університету в Вашингтоні.

Потім о. Райен питався: „Чи дістав би комуніст академічний титул від головної католицької наукової інституції в Злучених Державах?"

Справді, що відповість на це о. Коклин?

ЗАКИД І СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

Монсіньор Райен у своїй промові назвав цей закид комунізму, роблений президентові Рузвелтові, найглупшим, найфальшивішим, найжорстокішим і найнесправедливішим закидом.

Цей останній зворот дуже важний. На думку о. Райена закид комунізму, роблений Рузвелтові, грубо нарушує суспільну справедливість. Закид замітний тому, що він вийшов від о. Коклина, що зорганізував „Союз для суспільної справедливости".

ЗВІДКИ ЗАКИД?

Монсіньор Райен додає до цього цікавий причинок, у котрім пояснює, звідки беруться того роду закиди. Він каже:

„Рузвелтова політика це лише лагідна справа завести суспільну справедливість, яка повинна була вже бути заведена давно.

„Якщо ці заходи називають комуністичними, то це просто тому, що ця визиванка сильно шкодить людям. Тому кидати її люблять люди, що тягнуть користи з суспільної несправедливости".

Цікава увага. Всяка суспільна несправедливість є комусь вигідна. І ці люди, що з неї тягнуть користи, боронять цеї несправедливости. І на оборону її кидають визиванки, які в недумаючих людях викликують упередження до тих, що боряться за суспільну справедливість.

ЯК МОНСІНЬОР БУВ СОЦІЯЛІСТОМ.

Монсіньор пригадував своїм радіовим слухачам, як це його самого свого часу називали соціялістом за те, що він добивався публично переведення певних суспільних реформ.

Звісно, є певні реформи суспільні, яких домагаються не тільки соціялісти. Та всяка суспільна реформа шкодить певній групі людей, себто тим, які з цепських порядків мають якісь користи. Ці люди, щоби поборювати такі реформи, називають людей, що суспільних (з латинська „соціяльних") реформ добиваються, соціялістами. І недумаючі люди приймають цей закид: їм здається, що як хто добивається соціяльних реформ, він уже соціяліст.

Так колись монсіньор Райен став соціялістом. Так нині Рузвелт став комуністом.

ЩО ПРОПОНУВАВ МОНСІНЬОР РАЙЕН.

О. Райен розповів докладно, за що його назвали соціялістом.

Він саме написав (30 літ тому) книжку, в котрій доказував, що робітник має моральне право на заплату, яка гарантувала би йому високу життєву стопу.

Соціялістом є той, хто радить народові перебрати на народ всі засоби продукції й обміни. Ясно, що називати програму о. Райена соціялізмом може хіба людина, яка не вміє відріжнити соціялізму від ревматизму. Одначе були люди, що так його називали.

Справа кольору.

Діється в муринському селі. Начальник племени сварить на одного з підданих, який допустився якогось проступку.

— Ти є білою плямою на доброму імені нашого села.

—o—

Він: — Вірте мені, що мої уста ніколи не вимовили брехні!

Вона: Я віддавна запримітила, що ви говорите крізь ніс.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ОБОРН, Н. Й.

Посвячення народної твердині.

В неділю, 20. вересня б. р., українська громада в Оборн, Н. Й., заходами бр. св. Николая, від. 38. У. Н. Союзу, справляла велике свято, своє національне, посвячуючи угольний камінь і новозбудований дім згаданого братства при великім здвизі дво-тисячної маси народу, як місцевого так і позамісцевого українського й інших народностей. Цей день входить в історію української культури і наших національних здобутків в Америці. Бо в таких домах будуть плекати добрі прикмети й характери наших людей, чого то нам на теперішні часи так потрібно. Цей дім має стати не тільки національною кузнею, але й тою гранітною твердинею, об яку розбиваються усі незгоди, які є між тими, що є по крові українцями.

Ще в суботу, 19. вересня, відбулася в місцевій укр. церкві Сл. Божа на інтенцію того братства, а потім відправлено панахиду за всіх померлих членів товариства та всіх союзовців. В отсих відправах взяли участь всі місцеві товариства і сестриці, як також був делегат від Укр. Нар. Союзу, гол. фінансовий секретар-касієр, п. Роман Слободян, що був одним з членів того братства в 1907 році. Після всіх церковних відправ члени і гості зійшлися до галі на спільну перекуску, в часі якої делегат п. Р. Слободян мав півтора-годинну промову, в котрій основно й переконливо обговорив організаційні справи Союзу, взиваючи всіх, а головно молодь, ставати членами найбільшої нашої організації, яка стоїть на сторожі українства і розвою нашої еміграції. Всі присутні з великою увагою й терпеливістю слухали цілої промови, якої наслідком буде певно вступлення багатьох у члени У. Н. Союзу, а чого не можна було зробити в часі такого великого свята і через таку численну публику.

На запрошення тов. „Запорозької Січи", від. 283. У. Н. Союзу, п. Р. Слободян заговорив з промовою до домівки тогож товариства, де в півгодинній промові загрів їх до щирої, активної й організаційної праці на кожнім полі, а передовсім на полі національнім, за що присутні промовцеві подякували гучними оплесками.

В неділю рано почали напливати люди з околичних місцевостей, як з Рачестер, Н. Й., Сиракюз, Н. Й., Бофало, Н. Й., і інших. Всі вони громадно були в церкві на Сл. Божій рано і на молебні пополудні, звідкіля всі в одностроях, з відзнаками і своїми прапорами, під проводом процесії і звуків дутої орхестри „Сокіл", рушили до дому братства св. Николая, де місцевий священик о. Ст. Побуцький, в асисті сімох священиків, наших і чужих, доверишв посвячення угольного каменя і цілого дому. Після посвячення о. М. Кузів, парох Сиракюз, Н. Й., мав промову, в якій взивав усіх до згоди й любови, які знову дадуть спромогу розвиватися гарно товариству та плекати українську ідею і патріотизм. Промовця нагороджено рясними оплесками. По тім був спільний обід, до якого засіли 700 осіб і підчас якого були ріжні промови місцевих і позамісцевих людей, духовних і світських. Говорили теж конгресмен і радні міста. Тостмайстром свята був адвокат Harry Gleason з Оборн, Н. Й. Місцевий хор „Боян" під проводом п. Андрія Дворакївського відспівав у часі обіду кілька пісень. Хор звеличав ціле свято, співаючи рано в церкві, а потім у часі посвячення і в домівці.

По духовім кормі й обіді пішла забава, яка затягнулася до пізної ночі.

На зазив п. А. Дворакївського присутні з нагоди цього свята зложили щирі жертви на народні цілі в сумі $20.25, які вислано через Обеднання до рідного краю з таким призначенням: $10 на визвольну боротьбу, $5.25 на Рідну Школу і $5 на Оборону Лемківщини.

А. Дворакївський.

Як хто розуміє.

Вона: — Я читала вчора в газеті, що 75 процентів проступників кримінальних то неженаті. Це значить, що...

Він (перебиває її): Це доказ, що 75 процентів водять кримінал ніж подружжя].

Позір! Джерзі Сити і околиця Позір!

Заходами Чорноморської Січи II. сотні і хору ім. Лисенка
В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
:——::——: влаштовується :——::——:

СВЯТО ГЕРОЇВ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

Зараз по Службі Божій відправить о. сов. Волод. Лотович ПАНАХИДУ за Героїв в українській гр.-катол. церкві при Greene & Sussex улиці, при співучасти всіх Товариств, Братств, Сестрицтв і Чорноморської Січи.

в годині 7:30 ввечір відбудеться

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Святочну промову виголосить **гром. Теодор Свистун** з Філядельфії.

Вступ за добровільними датками.

Чистий дохід з цього свята призначений на боеву акцію.

Українські Громадяни! Булоб народнім гріхом кожного з вас, як би ви не були на Святі Героїв. Тому прийдім всі, як один, і вшануймо Тих, котрі віддали своє життя за визволення України. — **Комітет.** 242

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ НЮАРСЬКОГО ВІДДІЛЛУ „ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ"
:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ ЛЕМКІВЩИНИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ
В СІЧОВІЙ САЛІ, 229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

Початок в годині 3-тій пополудні. — Вступ вільний.

На вічу бесідники висвітлять правдиве положення наших Братів-Лемків на рідних землях, під польською займанщиною.
Промовляти будуть відпоручник „Просвіти" зі Старого Краю, Михайло Дудра, д-р Михайло Янкович і інші.

Лемки-Українці! Спішіть всі громадно на це віче, без ріжниці партійних переконань. Приходіть всі та запізнайтеся з положенням Ваших рідних сіл і верховин. Сповніть цей свій національний обовязок, що кличе Вас усіх до спільної праці й організації для добра Ваших Братів в краю під ворожою кормигою. Спішіть всі та просіть Ваших близьких і знайомих. Нехай не буде між Вами байдужих, бо стан лемківських земель є надто грізний, щоб його можна було легковажити. — **Комітет.** 242

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ СОЮЗУ УКРАЇНОК ім. д-р О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, відділу 29 у Вунсакет, Р. Ай.
:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 17-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ
В MECHANIC HALL НА МЕЙН СТРІТ.

Початок в годині 6-тій ввечір. — Вступ 25 центів.

На цей баль запрошуємо всі місцеві Товариства і всіх Гостей старших і молодших до ласкавої участи. Просимо також Гостей позамісцевих: з Бостон, Кромптон, Милис, Провіденс, Тавтон, Потакет, Менвіл, Вустер. Прийдіть всі громадно, де весело проведемо час і гарно забавимося. За добру забаву ручить 242

Уряд Союзу Українок.

УВАГА! ТРЕНТОН, Н. ДЖ.! УВАГА!

ЗАХОДАМИ АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА при Українській Правосл. Громаді відограється представлення
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ
В САЛІ 18 WOODLAND STREET, TRENTON, N. J.

ДЕСЯТНИК ЛЮЛЬКА

(або „ВІЙНА ВІЙНОЮ")
весела комедія в 3-ох діях.

Початок в годині 8-мій ввечір. Вступ 25 цнт., діти 10 цнт.

Українці! Якщо хочете добре посміятися і забути все лихо, то приходіть побачити це надзвичайно веселе представлення, а не пожалуєте. — **Комітет.** 242

УВАГА! ЙОНГСТАВН, ОГАЙО, І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КЛЮБ
—: подає до загального відома, що :—

ПОЛІТИЧНІ ЗБОРИ (RALLY)

:——::——: відбудуться :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ.
Початок в годині 3-тій пополудні.

Просимо Вельнишановних Громадян і Громадянок прийти численно на ті збори. На зборах будуть приявні кандидати, що летять на місцеві уряди як теж й інші повітові уряди. **Вступ вільний. По скінченню зборів забава з танцями.**

Уряд Українсько-Американського Політичного Клюбу.

ДАЙТЕ АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ:

THE UKRAINIAN QUESTION AND ITS IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN

by LANCELOT LAWTON (London)

яку щойно надіслано з Англії. Ціна з пересилкою 50 центів.

Замовляти:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

УВАГА: Брошура та надається найкраще для наших політичних Клюбів, як теж для ужитку молоді та всіх тих, що хотілиб представити Американцям українську справу коротко, ядерно й зрозуміло. Є там теж подані ті міжнародні постанови, що відносяться до українських поневолених земель.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕПРОСВІТНЯ КАЦАПНЯ.

Якось попав мені до рук кацапського часопису, „Русскій Вестнік", що виходить у Вілкс Бери, а в ньому я знайшов статтю, в якій якийсь кацапський писака старається доказати, що нас, українців, нема на світі, а є тільки „сепаратисти". На доказ цього він витягає деякі дописи зі „Свободи" та старається їх накрутити так, щоб вони свідчили в користь його аргументів. Плетуть таке наші непросвітні кацапи навіть тепер, коли вже цілий світ признав українців як окрему націю. Навіть самі москалі остаточно це признали. В 1905 році сама Академія Наук в Петрограді признала, що українська мова є окремою мовою. Також у часі російської революції тимчасовий уряд у Петрограді визнав Україну. Те саме мусіли зробити большевики, хоч потім з їхньої автономії для України чи там федерації нічого не осталося. Та всетаки вони на зверх не сміли та не сміють заперечувати окремішности української нації так, як це роблять нетямущі кацапи з Вілкс Бери. Коби так редактори з „Русского Вестніка" слідкували хоч трошки за тим, що про Україну й українців пишуть чужі люди в чужих книжках і часописах, то вони не ображалиб українців та не виставлялиб себе на сміх.

Григорій Волошинович,
Вілкс Бери, Па.

ГАДКИ ПІД ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДУ.

Слава героям і обновицям державного маєстату України, що вісімнацять літ тому в день Першого Листопаду піднесли жовто-синій український прапор в городі Льва, столиці Галицької України. Залопотів тоді український прапор на львівському ратуші, забилися живіше міліони українських сердець, пішла слава по цілому світі. Слава і честь тим молодим героям, що відважилися на цей героїчний учинок. В день Першого Листопаду склонім голову перед ними та перед їх могилами, бо багато з них у цей великий час зложили свої голови за кращу долю свого народу.

Справляючи що року Листопадові Свята, ми нагадуємо ці світлі часи, як теж з вдячністю згадуємо тих героїв, що піднесли український прапор за ціну власного молодечого життя. Ми згадуємо той кровавий шлях, яким перейшла визвольна боротьба тодішних часів, згадуємо подібний зрив на Великій Україні, та згадуємо вйнці помилки тих великих днів. Все це було і минуло, одначе оставило для нас цінні спогади, оставило державну традицію. В ці дні ми всі повинні застановлятися над тим, чи ми тепер продовжуємо цю традицію визвольної боротьби. Чи ми робимо щонебудь, щоб причинитися чимсь до визволення нашого народу. Спомини про цей державний зрив Першого Листопаду є для нас новим підйомом, новою заохотою до дальшої боротьби за ту саму ціль, якої не вдалося довершити нашим героям вісімнацять літ тому.

Михайло Шміґельський,
Клівленд, О.

P. STASIUK

124 FIRST AVENUE,

між 7-мою й 8-мою вулицею
Білий дім у бльоку

NEW YORK CITY

ФІЛІЇ

628 5th AVENUE

(МІЖ 17-ТОЮ І 18-ТОЮ ВУЛИЦЕЮ) БІЛИЙ ДІМ У БЛЬОКУ

BROOKLYN, N. Y.

121 NASSAU AVE.,

(МІЖ УЛИЦЯМИ ECKFORD I OAKLAND)
(GREENPOINT)

BROOKLYN, N. Y.

НА ПЯТНИЦЮ І СУБОТУ (16 І 17) ЖОВТНЯ ФІРМА СТАСЮКА ПОРУЧАЄ:

Шинки вуджені ЗАДНІ 25 цнт. фунт	Ковбаса Свіжа НЕ ВУДЖЕНА 25 цнт. фунт
Лойн оф Порк (в цілім кавалку) 23 цнт. фунт	Крайові Шинки ІМПОРТОВАНІ 4-фунт. $1.60
Солонина паприкована 17 цнт. фунт	Ковбаса краяна 32 цнт. фунт
Вуджений Тендерлойн 32 цнт. фунт	Вудженка з реберками (RIB BACON) В ЦІЛІМ КАВАЛКУ 22 цнт. фунт
Шинка передня ВУДЖЕНА. 19 цнт. фунт	Ковбаса ВУДЖЕНА СІКАНА 25 цнт. фунт
Крайові Шинки ІМПОРТОВАНІ 2-фунт. 85 ц.	Шинки задні СВІЖІ 23 цнт. фунт

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ГОЛІЙОК, МАСС.

Зі срібного весілля на Іваліднів.

Громадяни Василь і Евдокія Коваль з Голійок обходили 25-літню річницю свого подружжя. Тому, що вони вже довший час живуть у Голійок, та є добре знані як активні та жертвенні члени нашої української громади, тутешня українська громада справила їм дня 10. жовтня б. р. з цеї нагоди спільну вечерю. На цю вечерю зійшлося досить старших громадян та молоді, усіх з 50 осіб. Старостою вечора був секретар 52 відділу У. Н. Союзу. Він побажав ювилятам всього найкращого, після чого розвинулася приємна та весела забава. По вечері запрошено гостей до литовського клюбу на продовження забави.

При тій забаві не забули гості теж і про рідний край. Гр. Дмитро Хрупалик попросив приявних гостей, щоб зложили щось на потреби рідного краю. Жертвували такі особи: по $3: ювиляти Василь і Євдокія Ковалі; по $2: І. Ваврийшин, М. Смачук; по $1: Р. Ваврийшин, С. Ваврийшин, Д. Хрупалик, Н. Кметь, І. Процишин, Л. Намака, Марія Клемик, Й. Шевчук, А. Шевчук, Й. Фуйчак; по 50 ц.: В. Бурко, І. Олійник, С. Шевчук, І. Малик. Разом $19, яку то суму переслано через Обеднання на інвалідів української Галицької Армії. Крім цеї жертви на рідний край приявні жінки зложили на порцеляновий презент для ювилятів.

Ілія Ваврийшин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. жовтня, зараз по Богослуженню. Кожний член має заплатити свою належитість; в противнім разі буде суспендований. Просимо родичів уписувати дітей до У. Н. Союзу. — С. Волчанський, пр.; І. Чепа, кас.; І. Чепа мол., фін. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори, в дуже важній справі, відбудуться в неділю, 18-го жовтня, де звичайно. Збори розпічнуться точно в 12-тій годині вполудне. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Не приявний на цих зборах член буде караний 50 ц., а урядник 1 дол. Напоминаємо тих членів, що призвичаїлись затягати свої місячні вкладки аж до трьох місяців, що дальше так не будемо поступати. Хто не заплатить своєї вкладки до двох місяців, буде суспендований без жадного повідомлення. — Секретар.

Гостина.

Гість: Страшна злива! Хочне-хоч мусітиму лишитися в вас на обіді.

Господиня: Навпаки, вже випогоджується!

— Жінка, яка вийде за мене, не сміє бути вередлива.

— Певно, бо інакше не вийшла би за тебе!

ЦЕРКОВНО-НАРОДНІЙ СПІВАНИК

під нотами на три і чотири голоси, зібрав і уложив о. Віктор Матюк.

ЧАСТЬ І: Пісні перед і по науці; 24 пісень зі св. Літургії. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскресні від 1. до 8. гласу; Прокимени Літургійні від 1. до 8. гласу; Пісні із Вечірні; Пісні з Утрені. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великдень з воскресної Утрені; Пісні на Празники Господні; Богородичні; Святих; Коляди.

Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друк нот є дуже читкий. **Ціна $1.50.**

Замовлення на C. O. D. не висилаємо. Пишіть до:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ мала фарма, близько Милвил, Н. Дж., дуже добра для плекання курей, 3 акри землі, майже новий дім на 5 кімнат і інші будинки, малий город. Є близько фабрики. Мусить бути продана з причини розподілу спадку. Ціна $2,000. Голоситися до: **A. HYDIK, R. D. 1, Carmel Rd., Millville, N. J.** . . 235-48

В БРОНКС, Н. Й.

до винайму **КРАСНА ГАЛЯ** на представлення, концерти, віча, балі, весілля, христини і ріжнородні забави. Велика сцена, нові декорації, вигідна кухня і гардероба. Виплатиться нюйорським Товариствам влаштовувати підприємства. Галя під числом 1013 **East Tremont Ave., Bronx, N. Y.,** один бльок від 177 вулиці собвейової стації Бронкс парку. Галя відчинена від години 7-мої ввечір кожного дня. 242,-

СТУДІЯ

УКРАЇНСЬКОГО АРТ.-МАЛЯРА

ІВАНА КУЧМАКА

під ч. 237 Е. 10 ВУЛ. в НЮ ЙОРКУ.

Отсим подаю до відома всім заінтересованим, що **виконую всі малярські праці,** як: портрети, краєвиди, церковні образи, ілюстраці й інше. Також виконую всякі контрактові праці, як мальовання церков, галь, народніх домів, та сценічні декорації. Ціни умірковані. 207,-

Іван Кучмак, арт.-маляр.

ХТО ХОЧЕ КУПИТИ ДОБРУ І УРОЖАЙНУ ФАРМУ

то повинен купити коло Ringoes або Flemington, N. J. Маю на продаж в тій околиці ріжні добрі фарми. Наприклад, маю одну 60-акрову фарму, яка дуже добра, при добрій дорозі, будинки, ріка, сад і дім на 6 кімнат. Ціна $3,500. Голосіться до: 241-3

MICHAEL GELLNER,
RINGOES, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

НАЙГІРШЕ ХОРІ, НЕ ТРАТЬТЕ НАДІЇ!

Даром пробка зілля МІЛЕРТОН

СЬОГОДНІШНЄ ОГОЛОШЕННЯ У ВАШИХ РУКАХ МОЖЕ БУТИ ВАШИМ ПЕРШИМ СТУПНЕМ ДО ЗДОРОВЛЯ.

Хочемо, щоб найбільше людей пізнали це відоме лікарство, зільне, котре доконало таких чуд у недугах шлунка, ревматизму і недуг нирок.

Одна Велика Коробка $1

вистане майже на цілий місяць помочі для найгірше хорого.

Спеціяльна оферта читачам „Свободи":

[ ] $1.00 за одну коробку Мілертону.
[ ] $1.50 за дві коробки Мілертону.
[ ] $2.00 за три коробки Мілертону.

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптиці, а як там його не мають, то пишіть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U.,
P. O. Box 628, Newark, N. J.
Потребуємо агентів.

ПРОФ. РАФІД ГАМІВЕЙ

(RAFFIED HAMIWEY),

араб з Далекого Сходу, що гордиться першою нагородою на світовім ринку яко найкращий астрольоґ і психічний відгадувач в Америці.

Без уваги на те, які ваші клопоти й проблеми, ви тільки завдайте чотири питання про якунебудь справу, подайте дату свого уродження та залучіть $1.00. Я відповім на ваші питання і дам вам на них пораду так, начеб я знав вас віддавна. Пишіть виразно по англійськи. Свій лист адресуйте: **Raffied Hamiwey, 383 Jackson Ave., Jersey City, N. J.** Як живете недалеко Джерзі Сити, то зайдіть до моєї канцелярії, де дістанете задовільну пораду і поміч за невелику ціну.

Як бажаєте побачитись зо мною особисто, то зателефонуйте: **Delaware 3-5904.** Офіс: **383 Jackson Ave.,** corner of Ege Avenue (over Meat Market), **Jersey City, N. J.** 226-7

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 156 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.